

komme med dem. Det er et Udtryk for, at han mener, at Munden skulde være bunden paa ham. Men dette at ville binde Munden paa en Præst, som skulde tale, er dog Censur af den værste Art, eller rettere sagt, det er det ærede Medlems Tanke, at naar Flertallet ikke ønskede en saadan Gudstjeneste, skulde den heller ikke finde Sted, medens Venstres Princip er, at selv om Flertallet ikke ønsker det, men der blot er et Mindretal, som ønsker — og det er jo en fuldstændig frivillig Sag — og som har Trang til at begynde sin Rigsdagsvirksomhed paa denne Maade, skal der ogsaa være Lejlighed for dem dertil (*Borgbjerg*: Det kunne de jo gøre, saa meget de ville.). Nej, det kunne de ikke gøre, dersom der ikke er Lejlighed dertil. (*Borgbjerg*: Der er Morgengudstjeneste her i København hver Dag.)

Jeg har villet paapege disse Grundprincipper, ikke for et vække nogen Debat derom, for det er jo selvfølgelig Ting, men for at sige dette, at det er de to eneste Spørgsmaal, som i Virkeligheden kunne danne Skillelinier imellem politiske Partier, nemlig paa den ene Side Spørgsmaalet om Selvstyrets Grænser — det er imellem Venstre og Højre — og paa den anden Side Spørgsmaalet om den enkeltes Selvstyre, det er det Spørgsmaal, som danner Grænsen mellem Venstre og Socialdemokratiet. Og jeg siger, at det vil altid hævne sig, hvis man prøver at bygge Politik paa, at disse Grundlinier ikke findes. De kunne træde tilbage, som de traadte tilbage under Kampen mellem Højre og Venstre i Kampaarene, i den provisoriske Tid, men disse Grundlinier ere nu komne frem igen, akkurat ligesom den Flod Guadalquivir, som kan løbe under Jorden, men kommer frem igen. Og jeg siger, at den, som bygger Politik paa, at disse Linier til nogen af Siderne ville forsvinde, vil tage fejl; hvis Venstremænd ville bygge Politik paa en Alliance med Socialdemokraterne, ville de blive skuffede. Det vil vise sig i det praktiske Liv, som det har vist sig i Frankrig, at denne Alliance nødvendigvis har maattet brydes. Der findes nu for Tiden, saa vidt mig bekendt, ikke noget Venstreparti eller liberalt Parti, som grunder sin Eksistens paa en Alliance med Socialdemokratiet. Teoretisk skal jeg henvise til den store frisindede Filosof i England, Herbert Spencer, som klart har paavist, at der var ikke blot en Forskel, men en polar Mod-sætning mellem de to Samfundsopfattelser. Dermed vil jeg paa ingen mulig

Maade have sagt, at der ikke kan være et Samarbejde imellem de forskellige Partier, ogsaa imellem Venstre og Socialdemokratiet, med Hensyn til mange forskellige humane Bestræbelser som at hjælpe de syge, svage og gamle, og saa fremdeles. Paa saadanne Omraader vil jeg haabe, at retsindige, humane Mænd ville kunne mødes. Men jeg vil sige, at den, som bygger sin Politik paa, at Grænsen der kan forsvinde, vil tage fejl, lige saa vist som den, der bygger sin Politik paa, at Grænsen mellem Højre og Venstre kan forsvinde i Spørgsmaalet om folkeligt Selvstyre, vil tage fejl.

Men inden for disse to Grænser: det folkelige Selvstyre, som danner Grænsen til Højre, og den enkeltes Selvstyre, som danner Grænsen over for Socialdemokratiet, have vi Venstre, og dette er det eneste Grundprincip, som danner Grundvolden for Venstre. Der er i Virkeligheden kun et. Og naar Venstre kan dele sig i forskellige Afdelinger, er det paa Grund af forskellige opdukkende Spørgsmaal, som kunne komme op, og som kunne forsvinde igen. Saaledes vil man se, at Forskellen imellem det forhandlende Venstre og Reformpartiet grunder sig paa en Begivenhed i Fortiden, som nu ikke har den allermindste Betydning for praktisk Politik i vore Dage. Og Forskellen imellem det radikale Venstre og Reformpartiet grunder sig i Virkeligheden kun paa Spørgsmaalet om en Fære, som man aner ude i Fremtiden, men som man i Virkeligheden ikke kan drøfte nu. Jeg siger ikke dette for at behøje de Herrer radikale noget; de Herrer have selvfølgelig Lov til at stille sig i hvilket Parti eller Afdeling, de ville, og det ærede Medlem for Æbeltoft (Neergaard) har fuldstændig Ret i, at Venstrereformpartiet har ikke noget Monopol paa at drive Venstrepolitik her i Landet. Jeg siger dette kun for at minde om, at vi ikke over vor forskellige Stilling til forskellige opdukkende Spørgsmaal skulle glemme det, som dog alle Dage bliver Hovedpunktet: at vi staa paa Venstres fælles Grundprincip, Selvstyreprincippet. Jeg siger det for at minde om, at det gaar dog i Grunden med disse to Grupper, som Hostrup siger i en Bryllupssang om Mand og Kvinde: „Adskilt er det daarligst, bedst i Forening“. Jeg siger dette særlig for at påvise, at saa længe en Regering staar paa Selvstyrets Princip, finder jeg, at Venstremænd baade her og uden for Salen have god Grund til at støtte dette Ministerium.